

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

153. | Журам батлах тухай

593

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2013 оны 2 дугаар
сарын 7-ны өдөр

Дугаар 48

Улаанбаатар
хот

Журам батлах тухай

Улсын Их Хурлын 2012 оны 74 дүгээр тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Арьс, ширийг дотооддоо гүн боловсруулах болон түүгээр бэлэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх үндэсний үйлдвэрлэгчдэд хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр зээл олгох, хяналт тавих, тайлагнах журам”-ыг 1 дүгээр, “Үндэсний боловсруулах үйлдвэрт арьс, шир бэлтгэн тушаасан хоршооны гишүүн малчин, мал бүхий этгээдэд мөнгөн урамшуулал олгох, хяналт тавих, тайлагнах журам”-ыг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

2. Улаанбаатар, Дархан хотын гадна талд арьс, ширний үйлдвэрийн цогцолбор байгуулах дэд бүтцийг барих арга хэмжээний төлөвлөгөө, тооцоог хамтран боловсруулж 2013 онд багтаан Засгийн газарт оруулахыг Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн сайд Х.Баттулга, Барилга, хот байгуулалтын сайд Ц.Баярсайхан, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд С.Оюун, Нийслэлийн Засаг дарга Э.Бат-Үүл нарт даалгасугай.

3. Хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр зээл олгох болон малчин, мал бүхий этгээдэд урамшуулал олгох үйл ажиллагааны явц, үр дүнг жил бүрийн I улиралд багтаан Засгийн газарт танилцуулж байхыг Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн сайд Х.Баттулгад үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

Н.АЛТАНХУЯГ

**ҮЙЛДВЭР, ХӨДӨӨ
АЖ АХУЙН САЙД**

Х.БАТТУЛГА

Засгийн газрын 2013 оны 48 дугаар
тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

АРЬС, ШИРИЙГ ДОТООДДОО ГҮН БОЛОВСРУУЛАХ БОЛОН
ТҮҮГЭЭР БЭЛЭН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭХ ҮНДЭСНИЙ
ҮЙЛДВЭРЛЭГЧДЭД ХӨНГӨЛӨЛТТЭЙ НӨХЦӨЛӨӨР ЗЭЭЛ
ОЛГОХ, ХЯНАЛТ ТАВИХ, ТАЙЛАГНАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үнэдэслэл

1.1. Арьс, ширийг гүн боловсруулах болон түүгээр эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгчдэд хөнгөлөлттэй зээл (цаашид “зээл” гэх) олгох, зээлийн зарцуулалт, эргэн төлөлтөд хяналт тавих, тайлагнах үйл ажиллагааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Зээлийг зөвхөн Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр гүн боловсруулах зорилгоор арьс, шир худалдаж авах, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, тоног төхөөрөмж шинэчлэхэд зориулж үндэсний үйлдвэр (үйлдвэр, цех, тасаг, төв зэрэг)-т олгоно.

1.3. Зээлийг 5 жилийн хугацаагаар олгоно. Зээл олгосон эхний жил үндсэн төлбөрөөс нь чөлөөлөх бөгөөд зээлийн хүү жилийн 7 хувиас ихгүй байна. Зээлийг зээл авах хүсэлт гаргасан үндэсний үйлдвэрт арьс, шир гүн боловсруулах, бэлэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, тоног төхөөрөмж шинэчлэх төсөл сонгон шалгаруулж олгоно.

1.4. Зээл олгох арилжааны банкыг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн дагуу Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яам сонгон шалгаруулна.

1.5. Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яам нь Сангийн яам, зээл олгохоор шалгарсан арилжааны банктай гурвалсан гэрээ байгуулна.

1.6. Арилжааны банк зээлийн эрсдэлийг бүрэн хариуцна.

Хоёр. Зээл олгоход тавигдах шаардлага

2.1. Дараахь шаардлагыг хангасан арьс ширний үйлдвэрт зээл олгоно:

2.1.1. хууль тогтоомжийн дагуу татвар, хураамж, төлбөр төлсөн байх;

2.1.2. Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 16, 17 дугаар зүйлийг биелүүлсэн байх;

2.1.3. малчин, мал бүхий этгээд болон мах боловсруулах үйлдвэрээс арьс, ширийг зах зээлийн үнээр авах баталгаа гаргасан байх;

2.1.4. байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ хийлгэсэн байна.

2.2. Зээл олгоход дараахь үзүүлэлтийг тэргүүн ээлжинд харгалзан үзнэ:

2.2.1. зээл аваад хийх ажил, шинэчлэлийн талаар төсөлд тодорхой тусгасан байдал;

2.2.2. тухайн үйлдвэрийн үйл ажиллагааны туршлага, төслийн ач холбогдол;

2.2.3. үйлдвэрийн зээлийн түүх, хариуцлагын байдал;

2.2.4. үйлдвэрийн харилцах дансны гүйлгээний чадвар;

2.2.5. тухайн үйлдвэрийн “брэнд” бүтээгдэхүүн, зах зээлийн судалгаа;

2.2.6. үйлдвэрлэлд нэвтрүүлсэн технологи, шинэ санаа, инноваци, ноу-хау;

2.2.7. арьс, шир худалдан авах гэрээ эсхүл хоршооны гишүүн малчин, мал бүхий этгээдээс түүхий эд бэлтгэдэг сүлжээтэй эсэх;

2.2.8. төсөл нь төрөөс арьс, ширний салбарт баримталж байгаа бодлого чиглэлтэй уялдсан байдал;

2.2.9. үйлдвэрлэлийн байгаль орчинд учруулах хор хөнөөлийг багасгах төлөвлөгөө, хүрэх үр дүнг төсөлд тусгасан байдал.

2.3. Нэг хуулийн этгээдэд олгох зээлийн дээд хэмжээ 20.0 (хорь) хүртэл тэрбум төгрөг байна.

Гурав. Зээл олгох

3.1. Зээл авахаар тухайн үйлдвэрээс ирүүлсэн төслийг хэлэлцэж салбарын бодлоготой уялдуулан шалгаруулах үүрэг бүхий Зөвлөл ажиллана. Зөвлөл нь 9 хүний бүрэлдэхүүнтэй байна.

3.2. Зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

3.3. Зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд Эдийн засгийн хөгжлийн яам, Сангийн яам, Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яам, Хөдөлмөрийн яам, Монголын арьс, ширний үйлдвэрлэлийн холбоо (цаашид “Холбоо” гэх)-ны төлөөлөл орсон байна.

3.4. Зөвлөлийн үйл ажиллагааны үндсэн хэлбэр нь хуралдаан байх бөгөөд зөвлөл нь шаардлага гарсан тухай бүрт хуралдана. Зөвлөлийн гишүүдийн гуравны хоёр нь оролцсоноор хуралдааныг хүчинтэйд тооцно.

3.5. Зөвлөлийн гишүүний эрх:

3.5.1. хуралд саналын эрхтэй оролцох;

3.5.2. зарчмын зөрүүтэй саналаа хурлын тэмдэглэлд тусгуулах.

3.6. Зөвлөлийн гишүүний үүрэг:

3.6.1. ажлын шугамаар олж авсан аливаа мэдээ, мэдээллийг задруулахгүй, хувийн зорилгоор ашиглахгүй байх;

3.6.2. хуралд тогтмол оролцох.

3.7. Зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцсэн асуудлыг хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонхийн саналаар шийдвэрлэнэ.

3.8. Зөвлөлийн хуралдааны явцын тухай тэмдэглэл хөтөлж дарга, нарийн бичгийн дарга гарын үсэг зурж баталгаажуулна.

3.9. Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яам зээл авахаар ирүүлсэн төслийг хүлээн авч, судлан энэхүү журмын 2.1, 2.2-т заасан шаардлага, үзүүлэлтийг хангасан тохиолдолд төслийг Зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл хангана.

3.10. Зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцэж бодлогын хувьд дэмжсэн төслийг Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яам энэхүү журмын 1.5-д заасан гэрээ байгуулсан арилжааны банкинд хүргүүлнэ.

3.11. Арилжааны банк нь Зөвлөлөөс зээл олгохоор дэмжсэн үйлдвэрийн төслийн материалыг хүлээн авч судлан, зээл олгох шийдвэрийг ажлын 7 хоногт багтаан гаргаж, зээлийн хорооны шийдвэр, зээлийг эргэн төлөх хуваарийг ажлын 3 хоногийн дотор Сангийн болон Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яаманд тус тус хүргүүлнэ.

3.12. Арилжааны банк нь тухайн төсөлд зээл олгох боломжгүй гэж үзсэн бол энэ тухайгаа Сангийн болон Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яаманд ажлын 3 хоногийн дотор мэдэгдэнэ.

3.13. Сангийн яам нь арилжааны банкнаас зээл олгохоор шийдвэрлэсэн материалыг үндэслэн зээлийн эх үүсвэрийг Мал хамгаалах сангаар дамжуулан ажлын 5 хоногийн дотор тухайн банкны дансанд шилжүүлнэ.

3.14. Арилжааны банк нь Мал хамгаалах сангаас зээлийн эх үүсвэр шилжин ирснээс хойш ажлын 3 хоногт багтаан зээл олгоно.

3.15. Арилжааны банк нь зээлийг эргэн төлснөөс төвлөрөх эх үүсвэрийг зээлийн гэрээний дагуу дараа сарын 10-ны дотор Мал хамгаалах сангийн Төрийн сангийн дансанд төвлөрүүлнэ.

3.16. Зөвлөл нь зээлийг эргэн төлснөөс бүрдэх эх үүсвэрийг 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэлх хугацаанд дахин зээлдүүлэх шийдвэр гаргаж болно.

3.17. Дахин зээл олгох үйл ажиллагааг арилжааны банктай байгуулсан гурвалсан гэрээ, Зөвлөлийн шийдвэрийн дагуу зохион байгуулах бөгөөд зээл төлөх эцсийн хугацаа 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний дотор байна.

3.18. Зөвлөл нь энэхүү журмын дагуу олгосон зээлийн талаархи мэдээллийг нэгтгэн нийтэд ил тод мэдээлж байх үүрэгтэй.

Дөрөв. Монголын арьс, ширний үйлдвэрлэлийн
холбооны үүрэг

4.1. Үйлдвэр нь авсан зээлийг зориулалтын дагуу зарцуулж байгаа байдал, үр дүнд Холбоо судалгаа хийж, тайланг хагас, бүтэн жилээр гарган Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яаманд хүргүүлнэ.

4.2. Холбоо нь зээл авахаар үйлдвэрээс ирүүлэх төслийг салбарын бодлоготой уялдуулах ажлыг зохион байгуулах үүрэгтэй.

Тав. Зээлийн олгох, зарцуулахад хяналт тавих, тайлагнах

5.1. Зээл олгох, зориулалтын дагуу зарцуулах, эргэн төлөх үйл ажиллагаанд Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн болон Сангийн яам хяналт тавина.

5.2. Зээлийн эх үүсвэрийг зориулалтын дагуу зарцуулж байгаа байдал болон төслийн хэрэгжилтийн явц, үр дүнг Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн болон Сангийн яам хамтран жилд 1-ээс доошгүй удаа газар дээр нь шалган дүгнэлт гаргаж Зөвлөлд тайлагнана.

5.3. Арилжааны банкнаас үндэсний үйлдвэрүүдэд хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр олгосон зээлийн тайланд хуульд заасны дагуу аудитын дүгнэлт гаргуулсан байна.

5.4. Арилжааны банк зээлийн хөрөнгийн орлого, зарлагын улирлын нэгдсэн тайланг дараа улирлын эхний сарын 20-ны дотор, жилийн эцсийн тайланг дараа оны 2 дугаар сарын 10-ны дотор гаргаж Сангийн болон Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яаманд тус тус хүргүүлнэ.

Зургаа. Бусад зүйл

6.1. Зээлийг дор дурдсан үйл ажиллагаанд зарцуулахыг хориглоно:

6.1.1. бусдад барьцаалах, баталгаа гаргах, хандив өргөх;

6.1.2. энэхүү журмын 1.2-т зааснаас бусад зүйлд зарцуулах;

6.1.3. зээлийн хөрөнгөөр худалдан авсан түүхий эдийн үнийг дотоодын зах зээлийн ханшид нөлөөлөхөөр хэт өсгөх, бууруулах.

6.2. Энэхүү журмын 6.1-д заасныг зөрчиж үйл ажиллагаа явуулсан арьс, ширний үйлдвэртэй холбоотой асуудлыг Зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцэн хөнгөлөлттэй зээлийн гэрээг хүчингүй болгож зээлийг хүүг арилжааны зээлийн хүүд шилжүүлэх, хөнгөлөлттэй зээлд дахин хамруулахгүй байх арга хэмжээ авна.

Засгийн газрын 2013 оны 48 дугаар
тогтоолын 2 дугаар хавсралт

ҮНДЭСНИЙ БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРТ АРЬС,
ШИР БЭЛТГЭН ТУШААСАН ХОРШООНЫ ГИШҮҮН МАЛЧИН,
МАЛ БҮХИЙ ЭТГЭЭДЭД МӨНГӨН УРАМШУУЛАЛ ОЛГОХ,
ХЯНАЛТ ТАВИХ, ТАЙЛАГНАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Арьс, ширийг гүн боловсруулах үндэсний үйлдвэр (цех, төв, цэг зэрэг)-т (цаашид “үйлдвэр” гэх) арьс, шир бэлтгэн тушаасан хоршооны гишүүн малчин, мал бүхий этгээдэд (цаашид “малчин” гэх) мөнгөн урамшуулал олгох ажлыг зохион байгуулах, хяналт тавих, тайлагнахтай холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Малаа гарал үүслийн баталгаажуулалтад хамруулсан хоршооны гишүүн¹ малчин, мал бүхий этгээдэд үйлдвэрт тушаасан бог малын арьс тутамд 3000 төгрөг, адуу, үхрийн шир тутамд 15000 төгрөгийн урамшуулал олгоно.

1.3. Малчин нь малаа бүртгэлийн нэгдсэн санд бүртгүүлж, мал эмнэлгийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд технологийн хугацаанд нь тогтмол хамруулсан байна.

1.4. Үйлдвэрт арьс, шир тушаасан малчинд мөнгөн урамшуулал олгох талаархи хууль тогтоомж, журмыг тухайн нутаг дэвсгэртээ сурталчлах, малчдад сургалт явуулах ажлыг аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар, мал эмнэлэг, үржлийн нэгж зохион байгуулна.

1.5. Тухайн нутаг дэвсгэрт малчдад мөнгөн урамшуулал олгох үйл ажиллагаанд сум, дүүргийн Засаг дарга хяналт тавина.

¹Энэхүү журамд заасан “Малаа гарал үүслийн баталгаажуулалтад хамруулсан хоршооны гишүүн” гэснийг 2014 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

1.6. Улсын хэмжээнд энэхүү журмын хэрэгжилтэд Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яам хяналт тавьж ажиллана.

Хоёр: Малчин, мал бүхий этгээдэд
урамшуулал олгох зарчим

2.1. Сум, дүүргийн мал эмнэлэг, үржлийн нэгжээс арьс, ширэнд мал эмнэлэг, ариун цэврийн гэрчилгээ, малд малын эрүүл мэндийн гэрчилгээ олгоно.

2.2. Орон нутаг дахь Монголын арьс, ширний үйлдвэрлэлийн холбооны төлөөлөгч (цаашид “холбооны төлөөлөгч” гэх) малчнаас арьс, шир хүлээн авахдаа арьс, шир бэлтгэлийн баримтыг (цаашид “баримт” гэх) гурван хувь үйлдэж нэг хувийг өөртөө, хоёр хувийг малчинд хүлээлгэн өгнө.

2.3. Малчин нь мал бэлтгэлийн төлөөлөгчид мал худалдах тохиолдолд худалдан авагч тал малыг нядалсаны дараа арьс, ширийг үндэсний үйлдвэр эсхүл холбооны төлөөлөгчид нийлүүлэх нөхцөлтэй худалдах, худалдан авах гэрээ байгуулна.

2.4. Малчнаас мал худалдан авсан мал бэлтгэлийн төлөөлөгч нь энэ тухай баримтыг гурван хувь үйлдэж нэг хувийг өөртөө, хоёр хувийг малчинд хүлээлгэн өгнө.

2.5. Мал бэлтгэлийн төлөөлөгч нь арьс, ширийг баримтын хамт арьс, шир боловсруулах үндэсний үйлдвэрт эсхүл холбооны төлөөлөгчид тушаана.

2.6. Малчин энэхүү журмын 2.2 болон 2.4-т заасан баримтын нэг хувийг сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газрын мал эмнэлэг, үржлийн тасгийн ажилтанд хүлээлгэн өгнө.

2.7. Сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газрын мал эмнэлэг, үржлийн тасгийн ажилтан баримтыг малчдаас хүлээн авч, малчны хаяг, малын тоо, мэдээллийн нэгдсэн сантай тулгаж, тушаасан арьс, ширний болон худалдан борлуулсан малын төрөл, тоо хэмжээг нэгтгэн сум, дүүргийн Засаг даргаар баталгаажуулж холбогдох материалыг аймаг, нийслэлийн хөдөө аж ахуйн асуудал хариуцсан газарт жил бүрийн 7 дугаар сарын 15-ны болон 1 дүгээр сарын 15-ны дотор хоёр удаа хүргүүлнэ.

2.8. Аймаг, нийслэлийн хөдөө аж ахуйн асуудал хариуцсан газар нь сум, дүүргээс ирүүлсэн материалыг бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан болон анхан шатны баримттай тулган нэгтгэж, аймгийн хэмжээний материалыг 8 дугаар сарын 15-ны дотор болон 2 дугаар сарын 15-ны дотор жилд хоёр удаа Мал хамгаалах санд хүргүүлнэ.

2.9. Монголын арьс, ширний үйлдвэрлэлийн холбоо нь үйлдвэр тус бүрээс арьс, шир худалдан авсан бүртгэл болон баримтыг нэгтгэн жил бүрийн 8 дугаар сарын 15-ны болон 2 дугаар сарын 15-ны дотор жилд хоёр удаа Мал хамгаалах санд хүргүүлнэ.

2.10. Мал хамгаалах сан нь аймаг, нийслэл болон Холбооноос ирүүлсэн материалыг харьцуулан хянаж, үйлдвэрт арьс, шир тушаасан малчинд мөнгөн урамшуулал олгох асуудлыг үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнд танилцуулна.

2.11. Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн урамшуулал олгох шийдвэрийг жилд 2 удаа гаргаж сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газарт хүргүүлнэ.

2.12. Энэхүү журмын 2.11-т заасан шийдвэрийг үндэслэн урамшуулалд шаардагдах хөрөнгийг Мал хамгаалах сангаас зохих журмын дагуу жил бүрийн 4 дүгээр сарын 1-ний дотор болон 10 дугаар сарын 1-ний дотор орон нутагт шилжүүлнэ.

2.13. Сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар нь энэхүү журмын 2.11-т заасан шийдвэрийн дагуу урамшууллыг малчны хувийн дансанд шилжүүлнэ.

2.14. Энэхүү журмын 2.6-д заасан үүргийг биелүүлээгүй, баримтад засвар хийсэн малчинд урамшуулал олгохгүй.

Гурав. Монголын арьс, ширний үйлдвэрлэлийн холбоо,
үйлдвэрийн үүрэг

3.1. Арьс ширэнд анхан шатны боловсруулалтаас дээш шатны боловсруулалт хийх үйлдвэрийн жагсаалтыг Холбоо жил бүр баталж, олон нийтэд зарлана.

3.2. Холбоо нь дараахь ажлыг зохион байгуулна:

3.2.1. энэхүү журмын 3.1-д заасан жагсаалтад орсон үйлдвэрийг яам, Мал хамгаалах сангийн өмнө төлөөлөх;

3.2.2. Холбооны төлөөлөгч болон мал бэлтгэгчид итгэмжлэл олгох;

3.2.3. худалдан авсан арьс, ширэнд чанарын тордолт хийх, гарах хохирлыг бүрэн хариуцах гэрээг Холбооны төлөөлөгчтэй байгуулж ажиллуулах;

3.2.4. арьс, шир хүлээн авах баримтын маягыг хуваарилах, олгох, тооцох;

3.2.5. үйлдвэр нь малчин болон мал бэлтгэлийн төлөөлөгчөөс арьс, шир худалдан авахдаа зах зээлийн үнийг баримталж байгаа эсэхэд хяналт тавих;

3.2.6. үйлдвэрүүдээс төслийн үр дүнгийн талаар мэдээ авч нэгтгэх, үр дүнг нь хэлэлцэж, дэмжлэг үзүүлэх чиглэлээр холбогдох яамтай хамтран ажиллах.

3.3. Үйлдвэр нь дараахь үүрэгтэй:

3.3.1. арьс, шир худалдан авахдаа зах зээлийн үнийг баримтлах;

3.3.2. худалдан авсан арьс, ширний талаархи мэдээ, холбогдох баримтыг нэгтгэн холбоонд энэхүү журмын 2.9-д заасан хугацаанд багтаан хүргэнэ.

Дөрөв. Урамшуулал олгох хөрөнгийг төлөвлөх

4.1. Аймаг, нийслэлийн хөдөө аж ахуйн асуудал хариуцсан газар нь мал тооллогын дүн, сүргийн эргэлтэд үндэслэн дараа жил бэлтгэн нийлүүлэх боломжтой бэлтгэлийн мал болон арьс, ширний төрөл, тоо хэмжээ, тухайн нутаг дэвсгэрт ажиллаж байгаа үйлдвэрийн жагсаалт, тэдгээрийн хүчин чадлыг сум, дүүрэг тус бүрээр гаргаж, жил бүрийн II улиралд багтаан Мал хамгаалах санд хүргүүлнэ.

4.2. Холбоо нь үйлдвэр тус бүрийн дараа жил худалдан авах арьс, ширний төрөл, тоо хэмжээг үйлдвэрлэлийн хүчин чадалд нь нийцүүлэн

гаргаж нэгтгэн жил бүрийн II улиралд багтаан Мал хамгаалах санд хүргүүлнэ.

4.3. Мал хамгаалах сан нь тухайн жилийн сүргийн бүтэц болон энэхүү журмын 4.1, 4.2-т заасан мэдээллийг харьцуулан судалж, дараа жил үйлдвэрт нийлүүлэгдэх арьс, ширний төрөл, тоо хэмжээг тодорхойлж хоршооны гишүүн, мал бүхий этгээдэд олгох урамшууллын хэмжээг төлөвлөж Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн сайдын төсвийн багцад тусгуулах санал тавина.

Тав. Тайлагнах, хяналт тавих

5.1. Сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар малчдад урамшуулал олгосон тухай тайланг жил бүрийн 4 дүгээр сарын 25 болон 10 дугаар сарын 25-ны дотор аймаг, нийслэлийн Засаг даргын дэргэдэх хөдөө аж ахуйн асуудал хариуцсан газарт хүргүүлнэ.

5.2. Аймаг, нийслэлийн хөдөө аж ахуйн асуудал хариуцсан газар нь энэхүү журмын 5.1-д заасан сум, дүүргийн мэдээг нэгтгэн жил бүрийн 5 дугаар сарын 1-ний болон 11 дүгээр сарын 1-ний дотор Мал хамгаалах санд хүргүүлнэ.

5.3. Мал хамгаалах сан нь тухайн онд урамшуулалд хамрагдсан малчны бүртгэл, хөрөнгийн зарцуулалтын талаархи мэдээ, тайланг дараа оны 2 дугаар сарын 1-ний болон 7 дугаар сарын 1-ний дотор Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яаманд тус тус хүргүүлнэ.

5.4. Мал хамгаалах сан нь жил бүр урамшуулалд зарцуулсан хөрөнгө, санхүүгийн тайланд аудит хийлгүүлсэн байна.

5.5. Мал хамгаалах сан нь урамшуулал олгох асуудлыг төлөвлөх, олгохтой холбоотой материал, мэдээлэл, тайланг архивын нэгж болгон хадгална.

Зургаа. Хариуцлага

6.1. Малчны нийлүүлсэн арьс, ширний нэр төрөл, тоо хэмжээний талаар буруу ташаа мэдээ гаргасан, баримтыг засварласан үйлдвэрт хөнгөлөлтэй зээл дахин олгохгүй бөгөөд гарсан хохирлыг бүрэн төлүүлнэ.

6.2. Малчинд арьс, шир бэлтгэсэн тухай хуурамч гэрчилгээ олгосон мал эмнэлэг, үржлийн нэгжийн үйл ажиллагаа явуулах эрхийг хасч, гарсан хохирлыг нөхөн төлүүлнэ.

6.3. Урамшууллын материалыг нэгтгэх, хянах явцад албан тушаалтны буруутай үйл ажиллагаанаас болж алдаа дутагдал гарсан тохиолдолд гарсан хохирлыг тухайн албан тушаалтан бүрэн хариуцна.

6.4. Энэ журмын 2.9 болон 3 дахь бүлэгт заасан нөхцөлийг зөрчсөн үйлдвэрийн зээлийн хүүг арилжааны зээлийн хүүд шилжүүлэх, малчин, мал бүхий этгээдэд учирсан хохирлыг төлүүлэх арга хэмжээг авна.

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакци.
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот

И-мэйл: turiin_medeel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 0.75

Индекс: 14003